

**RAPORT KOŃCOWY
REALIZACJA
PROGRAMU NARODOWEGO PHARE – POLSKA GRANICA WSCHODNIA -
Fundusz Małych Projektów
PL2002/000-580.03.04.**

Euroregion Bałtyk

Elbląg, 2005

Spis treści

WPROWADZENIE	3
PODSTAWA PRAWNA	3
OPIS WYBORU PROJEKTÓW	4
REALIZACJA.....	6
Sektory.....	6
Beneficjenci.....	7
PARTNERZY ZAGRANICZNI.....	7
NAJCIEKAWSZE PROJEKTY	8
EFEKTY.....	10
CZĘŚĆ FINANSOWA.....	11
MONITORING	12
PROMOCJA UE	13
WNIOSKI	14

Skróty:

FMP – Fundusz Małych Projektów

UE – Unia Europejska

WWPWP – Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej Phare

STG – Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk (zamiennie używane słowo: Euroregion)

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa

NGO – organizacje pozarządowe

JST – jednostka samorządu terytorialnego

FR – Federacja Rosyjska

WPROWADZENIE

Niniejszy raport dotyczy realizacji całej edycji programu - funduszu małych projektów na Polskiej Granicy Wschodniej dla edycji PL2002/000-580.03.04.

Działania związane z realizacją tego programu rozpoczęły się od podpisania Memorandum Finansowego dla Narodowego Programu Polski w grudniu 2002 r.. W dokumencie tym stwierdzono, że okres kontraktowania upływa 30 listopada 2004 r., zaś wszystkie środki zakontraktowane muszą być wydatkowane do 30 listopada 2005 r. W ramach celu 3 – Sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne pod numerem 04 został wydzielony Fundusz Małych Projektów na granicy wschodniej, którego zadaniem było wspieranie polskiej Zintegrowanej Strategii dla Granicy Wschodniej, a w szczególności wspieranie regionów przygranicznych w rozwiązywaniu specyficznych problemów rozwojowych oraz w nawiązywaniu współpracy transgranicznej, w tym między Euroregionami.

Zgodnie z postanowieniami Memorandum projekty miały wspierać działania na małą skalę – „ludzie dla ludzi” w takich dziedzinach jak wymiana kulturalna, demokracja lokalna, planowanie i studia rozwojowe, rozwój gospodarczy, ochronę środowiska, turystykę oraz szkolenia w zakresie MŚP oraz rozwoju zasobów ludzkich. Wdrażanie powinno być realizowane na podstawie odrębnych Wytocznych dla FMP.

PODSTAWA PRAWNA

Aby Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk mogło uczestniczyć we wdrażaniu funduszu niezbędne jest wystąpienie do Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare z wnioskiem o zlecenie realizacji zadania państwowego. Taki wniosek został wystosowany we wrześniu 2003 r. i **01 kwietnia 2004 r. między STG i WWPWP została podpisana Umowa** zlecająca realizację zadania państwowego. W oparciu o tę Umowę STG mogło przystąpić do wdrażania FMP. W Memorandum na realizację FMP na całej granicy wschodniej przeznaczono 2 mln EUR , z czego Euroregion Bałtyk w ramach Umowy miał zagwarantowane 500.000,00 €. W ramach granicy wschodniej nie ma kosztów zarządzania i cała

kwota alokowana w ramach Umowy była przeznaczona na realizację projektów. Umowa wygasła 30 listopada 2005 r.

OPIS WYBORU PROJEKTÓW

01 kwietnia 2004 r. otrzymaliśmy potwierdzenie o zatwierdzeniu Wytucznych FMP dla edycji 2002 r. wraz z tekstem Zaproszenia do składania wniosków. 7 i 8 kwietnia 2004 r. zaproszenie to ukazało się w lokalnej prasie (, Dziennik Elbląski oraz Gazeta Wyborcza, Dziennik Bałtycki – regionalne wydania dla województw Pomorskiego i Warmińsko-Mazurskiego). W tym samym dniu (7 kwietnia 04) umieszczone zostało na stronie internetowej Euroregionu. Na stronie znajdowały się również wszystkie niezbędne dokumenty w wersji angielskiej oraz polskiej. Termin składania wniosków wyznaczono na 7 czerwca 2004 r. do godziny 15.00 (w siedzibie Stowarzyszenia w Elblągu).

W celu zapewnienia przepływu informacji zorganizowano nieodpłatne, dostępne dla wszystkich zainteresowanych szkolenie w sprawie realizacji Funduszu. Odbyło się ono w Elblągu, 27 kwietnia 2004 r. W szkoleniu uczestniczyło ponad 110 osób.

Odbyły się również szkolenia w terenie, 6 kwietnia 2004 r w Jezioranach (około 20 osób) i 19 kwietnia 2004 w Gdańsku (ponad 30 osób). W celu informowania o Funduszu i możliwościach pozyskania wsparcia finansowego wykorzystano również szkolenia prowadzona w ramach innych działań, w tym w ramach Phare CBC w Regionie Morza Bałtyckiego.

Dodatkowo indywidualnie skonsultowano w biurze Programu ponad 30 projektów, udzielano informacji telefonicznie.

26 maja 2004 r. zwrócono się do WWPWP z prośbą o zatwierdzenie składu Komisji Oceniającej , 9 czerwca 04 otrzymaliśmy zatwierdzenie składu Komisji. Posiedzenie Komisji rozpoczęło się 16 czerwca 2004 r. Projekty oceniało pięciu niezależnych ekspertów, Przewodniczącym Komisji był przedstawiciel WWPWP, Sekretarzem – pracownik naszego Sekretariatu. Te dwie osoby nie miały prawa głosu.

W ramach edycji 2002 FMP na granicy wschodniej złożono 40 propozycji projektów na ogólną wnioskowaną kwotą 1 031 819,34 €. . Komisja obradowała od

16 do 18 czerwca r. 14 projektów nie spełniło warunków określonych w Wytycznych dotyczących kwalifikowalności i zgodności administracyjnej.

26 zostało poddanych ocenie technicznej i finansowej. Każdy projekt oceniało dwóch ekspertów, uzyskana ocena była średnią arytmetyczną z dwóch ocen.

W wyniku oceny 23 wnioski uzyskały ocenę powyżej 65 punktów, 3 projekty nie uzyskały wymaganego minimum. W przypadku dwóch projektów ocena w elemencie „znaczenie transgraniczne” wyniosła poniżej wymaganej oceny :”dobry”, tj. poniżej 20 punktów.

Projektodawców poinformowano o wstępnych wynikach oceny pismami z dnia 12 lipca i 22 lipca 2004 r. Przede wszystkim skierowano pisma do tych wnioskodawców, których wnioski nie spełniły kryteriów kwalifikacji i zgodności administracyjnej z informacją o przyczynie odrzucenia wniosku, w następnej kolejności do tych, których wnioski zostały ocenione pod względem technicznym. Beneficjenci zostali również poinformowani, że ostateczna decyzja w sprawie współfinansowania projektu będzie podjęta przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej oraz WWPWP.

12 października 2004 r . uzyskaliśmy zatwierdzenie Listy Projektów (Global Endorsment List), do realizacji zakwalifikowano 19 projektów na łączną kwotę 495 120,49 € . Pozostałe projekty znalazły się na liście rezerwowej..

Natychmiast po uzyskaniu tej informacji poinformowano projektodawców o możliwości podpisania umowy, co zostało potwierdzone pismami w terminie późniejszym (19 października 2004). Wszystkie umowy podpisano do końca października 2004 r. Od tego momentu rozpoczęła się realizacja projektów.

W listopadzie i w grudniu 2004 r. przesłano do projektodawców materiały informujące o zasadach realizacji projektów r.

W grudniu 2004 r. jeden z projektodawców (Hufiec ZHP Elbląg) z uwagi na skomplikowaną sytuację prawną zrezygnował z realizacji projektu. Umowę z tym projektodawcą anulowano.

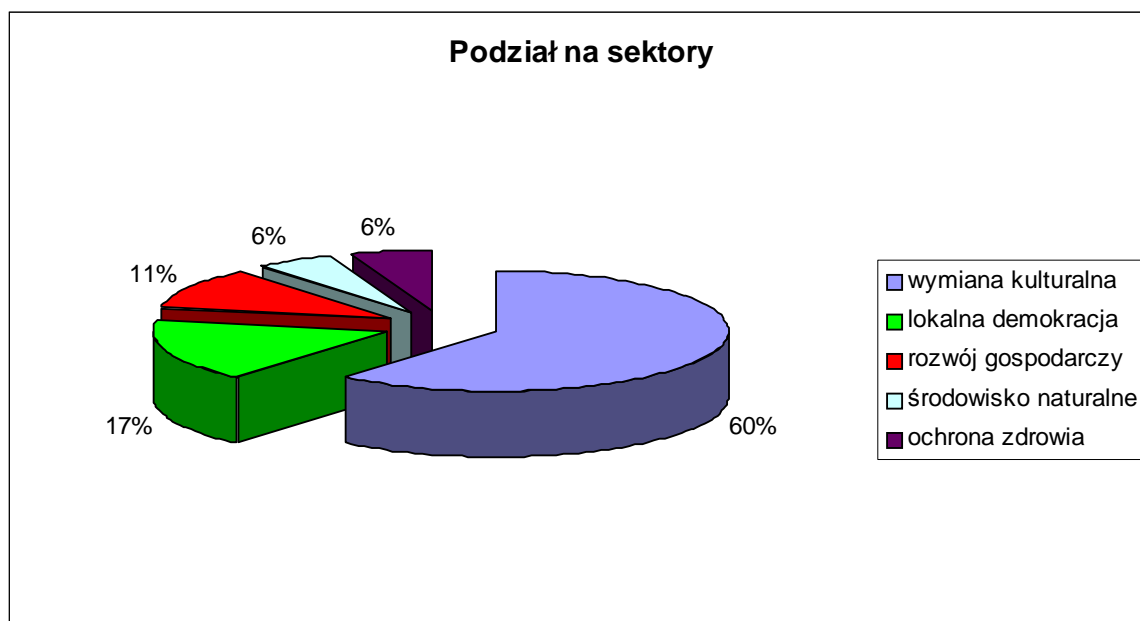
Ogółem w ramach edycji PL2002/000.580.03.04 zatwierdzono do realizacji 19 projektów, jeden projektodawca zrezygnował z projektu. Po zakontraktowaniu wszystkich projektów ogółem wykorzystano kwotę 471 593,78 €, co stanowi 94,32% ogólnej alokacji w wysokości 500 tys. €. . Dokładne informacje zawiera raport finansowy – załącznik do niniejszego Raportu merytorycznego.

REALIZACJA

Realizacja projektów w większości przypadków przebiegała bez zakłóceń. Uwzględniając problemy związane z rozliczaniem projektów przez projektodawców poprzedniej edycji Euroregion wprowadził jako obowiązkowe rozliczenia kwartalne, które miały za zadanie wcześniejsze skorygowanie błędów .

Podobnie jak w poprzednich latach największym zainteresowaniem cieszył się sektor „wymiany kulturalnej” (60% złożonych wniosków). Największy odsetek beneficjentów stanowiły organizacje pozarządowe. Szczegółowe informacje ilustrują tablica Nr 1. Sektory oraz Tablica Nr 2 , Beneficjenci

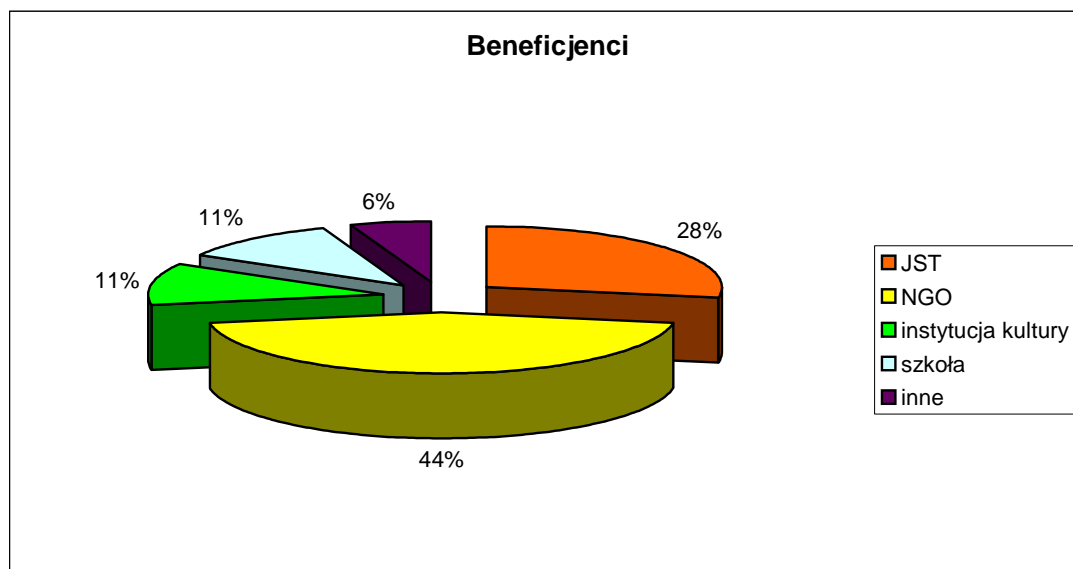
Sektory

Tablica Nr 1

Wymiana kulturalna	11
lokalna demokracja	3
studia planistyczne i rozwojowe	0
rozwój gospodarczy	2
środowisko naturalne	1
turystyka	0
Ochrona zdrowia	1

Beneficjenci

Tablica Nr 2

Typ Beneficjenta	
Szkoła	2
organizacja pozarządowa	8
instytucja kultury	2
samorząd terytorialny	5
samorząd gospodarczy	0
inne	1

PARTNERZY ZAGRANICZNI

Większość projektów była realizowana przy współudziale partnerów rosyjskich, nadal obserwujemy dużą intensywność tych kontaktów.

Pojawiły się organizacje specjalizujące się w projektach międzynarodowych, współpracujące w wielu dziedzinach, bardziej jako koordynatorzy działań wielu organizacji i instytucji z terenu Obwodu Kaliningradzkiego, niż jako merytoryczni partnerzy. Istotną przeszkodą w realizacji wspólnych lub „lustrzanych” projektów polsko-rosyjskich jest brak adekwatnego programu po stronie rosyjskiej. Europejski

program pomocowy dla krajów byłego ZSRR jest realizowany na innych zasadach niż program Phare, ma inny system zarządzania, inny system wdrażania. Brak kompatybilności uniemożliwia realizację wspólnych działań. Na terenie Obwodu Kaliningradzkiego nie ma również programów finansowanych ze środków budżetu federalnego FR, które wspierałyby współpracę transgraniczną na poziomie lokalnym i regionalnym. Ogółem na 18 projektów zrealizowano: 12 dwustronnych polsko-rosyjskich; 3 dwustronne polsko-litewskie oraz 3 projekty trójstronne (PL-RU-LT).

Projekty zrealizowane z deklarowanym finansowanym udziałem partnera zagranicznego	2
Projekty zrealizowane z faktycznym finansowanym udziałem partnera zagranicznego	4
Projekty zrealizowane bez finansowego udziału partnera	12

Z obserwacji poszczególnych projektów wynika, iż większość partnerów faktycznie uczestniczyła w działaniach, zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami. Szczególnie widoczna jest aktywność partnerów w projektach kierowanych do dzieci i młodzieży (projekty „Nadbałtyckie Konfrontacje, Pomosty – Europejskie Spotkania..., Przyjaciele Dzieci Ulicy, Od aktywności do kreatywności). W czasie realizacji tych projektów widoczne były duże grupy bezpośrednich uczestników, w wydarzeniach uczestniczyły dzieci i młodzież, opiekunowie, instruktorzy.

NAJCIEKAWSZE PROJEKTY

Trudno jest wybrać najciekawsze projekty realizowane w ramach całej edycji ze względu na nieprecyzyjne kryterium wyboru. Nasza ocena zawiera element subiektywizmu i nie ma możliwości uniknięcia tego.

Najbardziej występującym tematem w realizacji Funduszu Małych Projektów jest ochrona zdrowia. Tym bardziej cieszy, że w tej edycji został zrealizowany projekt w tym sektorze. Dotyczył on opieki hospicyjnej. W 1999 r. w Euroregionie Bałtyk był zrealizowany podobny (również z partnerem Caritas Zapad z Kaliningradu). Wtedy

na terenie Obwodu Kaliningradzkiego dopiero podjęto pierwsze działania zmierzające do tworzenia instytucji zapewniającej opiekę hospicyjną. Projekt zrealizowany w omawianej edycji zakładał już staże osób, które pracują na terenie Obwodu, jeszcze w domach nieuleczalnie chorych osób. Po zakończeniu projektu na terenie Obwodu rozpoczęto rozmowy z władzami miasta, których celem jest utworzenie hospicjum stacjonarnego.

Ze względu na wartość dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (czyli wartość emocjonalną dla uczestników projektu) największy oddźwięk zawsze mają projekty skierowane do osób (dzieci i dorosłych) niepełnosprawnych. Takimi były projekty „Dzieli nas tylko granica” w Bartoszycach oraz „Od aktywności do kreatywności” w Elblągu. Są to projekty o średnim dofinansowaniu (mniej niż 20 tys. €), lecz mające ogromny wpływ na bezpośrednich uczestników projektu. Szczególnie w ramach projektu „Od aktywności do kreatywności” obserwowaliśmy zaangażowanie personelu i uczestników, projekt zawierał działania, skierowane bezpośrednio do niepełnosprawnych dzieci, jak i ich opiekunów i trenerów, mając tym samym wpływ na dalsze funkcjonowanie grup uczestniczących w projekcie.

Ciekawym tematycznie projektem były działania Uniwersytetu Gdańskiego Pt. „Zagrożenia pasożytami dla węgorza angilla angilla w obszarze transgranicznym Zalewu Wiślanego”. Był to projekt bardzo praktyczny, potrzebny z punktu widzenia ochrony zasobów naturalnych Zalewu, wymaga jednak dopracowania pod względem metodologii oraz zwiększenia udziału partnera rosyjskiego, w tym praktyków pracujących w tym obszarze.

Podkreślić należy, że projekty były spójne i ściśle powiązane z codzienną działalnością organizacji – wnioskodawców. Nie stanowiły pojedynczego, wyrwanego z kontekstu „wydarzenia”, lecz wynikały z rzeczywistej strategii działania oraz powstałych potrzeb.

Na uwagę zasługuje projekt pt. I Młodzieżowe Igrzyska Euroregionu Bałtyk, które odbyły się w czerwcu 2005 r. w Starogardzie Gdańskim. Był to projekt, który zgromadził większość partnerów współpracujących w ramach Euroregionu Bałtyk, współzawodniczyły drużyny z Polski, Rosji, Szwecji, Danii i Litwy. Udział przedstawicieli Szwecji oraz Danii beneficjent finansował z własnych środków, poza projektem. Jest to inicjatywa, która będzie kontynuowana w przyszłości (zapewniono finansowanie na rok przyszły). W kolejnych latach Igrzyska będą rozszerzane o

kolejne dyscypliny, udział w zawodach zadeklarowali wszyscy partnerzy. Igrzyska weszły do stałego kalendarza imprez Euroregionu Bałtyk.

EFEKTY

2 projekty zostały zrealizowane z udziałem finansowym partnera zagranicznego deklarowanym w projekcie. W 12 projektach partner nie deklarował udziału finansowego, uczestniczył w projektach na koszt strony polskiej lub zapewniał wkład rzeczowy.

Niestety, ani jeden projekt nie był komplementarny do projektu realizowanego po drugiej stronie granicy.

-/ 4 projekty zrealizowano z faktycznie poniesionym udziałem finansowym partnera zagranicznego, który nie był wcześniej deklarowany.

-/ 11 projektów zainicjowało dalszą współpracę transgraniczną. W oparciu o dane uzyskane od beneficjentów możemy podsumować, że we wszystkich projektach wzięło udział:

-/ ponad 6000 osób (jako uczestnicy bezpośredni), w tym 2000 z zagranicy

-/ ze 350 organizacji, w tym ok. 150 z zagranicy

-/ ponad 75 000 osób jako uczestnicy pośredni (widzowie spektakli, osoby odwiedzające wystawy, jarmarki, słuchacze itd.), w tym prawie 2300 z zagranicy

W ramach projektów wydano prawie 44 000 egzemplarzy różnego rodzaju publikacji.

Były to foldery, ulotki, plakaty, zaproszenia, publikacje informacyjne, promocyjne itd.

Wydawnictwa były najczęściej w języku polskim, rosyjskim i ewentualnie angielskim.

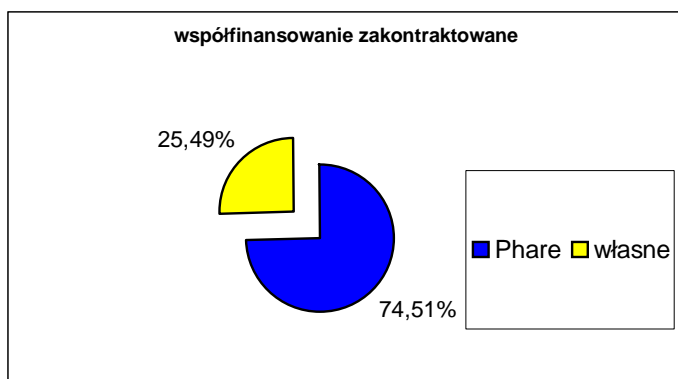
W ramach projektów powstały publikacje w wersji elektronicznej, tj. płyty CD (ponad 2500 sztuk)

Zakupiono m.in. 2 tablice, 22 krzesła, 5 stolików, wzmacniacze, mikrofony, 3 aparaty cyfrowe; skaner; sprzęt sportowy (52 komplety), 1 system wystawienniczy, 2 rzutniki multimedialne, 1 dla slajdów, 2 drukarki, wyposażenie medyczne – 14 zestawów; materiał na 12 strojów ludowych, przenośną pamięć, 5 komputerów wraz

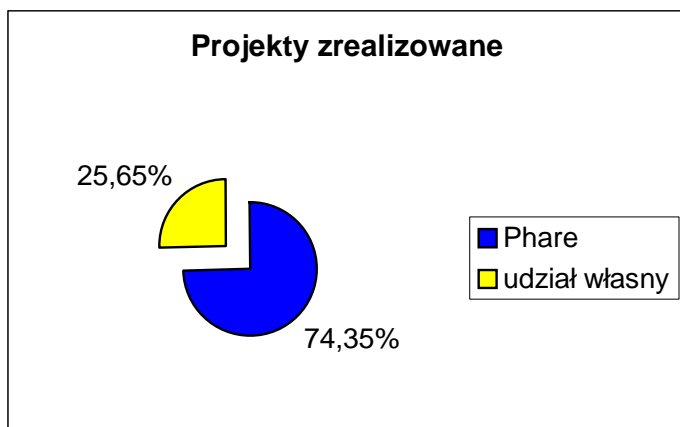
z oprogramowaniem. Wszystkie zakupione materiały stanowią własność projektodawców.

CZĘŚĆ FINANSOWA

Z ogólnej alokacji FMP dla edycji 2002 w wysokości 500 000,00 € wstępnie alokowano w pierwotnej wersji GEL 495 120,25 €. Niestety błędy rachunkowe w budżetach zmusiły Euroregion do korekty i ostatecznie zakontraktowano 493 058,03 € co stanowiło 98,61%. Po rezygnacji 1 projektodawcy pozostało 471 593,78 €, co w stosunku do ogólnej alokacji wyniosło 94,32%. Koszt ogólny wszystkich zakontraktowanych projektów wyniósł 661 724,94 €, a deklarowany udział własny 168 666,91 €. Podział procentowy (uśredniony) wynosił 74,51% - dofinansowanie Phare; 25,49% - deklarowany udział własny. Ostatecznie zrealizowano projekty na kwotę 550 748,78 €, z czego dofinansowanie Phare wyniosło 409 492,74 €, udział własny – 141 256,04 €. Podział procentowy (uśredniony) wyniósł: 74,35 % dofinansowanie Phare i 25,65% - udział własny.

Tablica Nr 3 Podział % w ramach zakontraktowanych projektów

Tablica Nr 4 Podział % w ramach zrealizowanych projektów

Szczegółowe informacje w formie tabeli zawiera raport finansowy – załącznik Nr 2

MONITORING

Zgodnie z zapisami podręcznika EDIS Stowarzyszenie jest zobowiązane zmonitorować nie mniej niż 10% projektów. W ramach edycji 2002 pracownicy Sekretariatu wykonali to minimum i zwizytowali następujące projekty:

- **FW-SPF-01/07-04**; Bałtycka paleta barw – od wielokulturowości do jednoczenia narodów”, beneficjent – Urząd Miasta w Bartoszycach, udział w wydarzeniu
- **FW-SPF-01/09-04** „Trwać przy umierających do końca”, beneficjent Caritas Archidiecezji Warmińsko-Mazurskiej, kontrola dokumentacji na miejscu oraz udział w wydarzeniu (konferencja);
- **FW-SPF-01/10-04** – „Wsparcie rodziny dysfunkcyjnej drogą do zdrowego społeczeństwa”, beneficjent: Caritas Archidiecezji Warmińsko-Mazurskiej, kontrola dokumentacji na miejscu;
- **FW-SPF-01/17-04**; „Dzieli nas tylko granica. Przegląd małych form artystycznych środowiskowych placówek wsparcia z terenu Euroregionu Bałtyk” ; beneficjent – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach; udział w wydarzeniu

- **FW-SPF-01/22-04** – „Europejskie zbliżenia samorządowe władzy lokalnej i organizacji pozarządowych”; beneficjent – Urząd Miasta w Łebie; kontrola dokumentacji na miejscu
- **FW-SPF-01/25-04** – „Przyjazne sąsiedztwo. Rozwój współpracy transgranicznej pomiędzy województwem Warmińsko-Mazurskim, Pomorskim i Obwodem Kaliningradzkim w nowych warunkach Unii Europejskiej”, Beneficjent: Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu; udział w wydarzeniach oraz kontrola dokumentacji na miejscu.
- **FW-SPF-01/33-04**; „Wzmocnienie konkurencyjności Euroregionu Bałtyk w UE w oparciu o współpracę z Obwodem Kaliningradzkim i Litwą”; beneficjent – Urząd Miasta w Malborku; udział w wydarzeniu;
- **FW-SPF-01/35-04** – „Przyjaciele Dzieci Ulicy”; beneficjent Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Zarząd Okręgowy w Elblągu; kontrola dokumentacji na miejscu;
- **FW-SPF-01/36-04**; „Młodzieżowe Igrzyska Euroregionu Bałtyk” ; beneficjent: Urząd Miasta w Starogardzie Gdańskim, udział w wydarzeniu
- **FW-SPF-01/37-04**; „Od aktywności do kreatywności”, beneficjent: Stowarzyszenie „Viva Art.” W Elblągu; udział w wydarzeniu;
- **FW-SPF-01/39-04**; „Europejskie Spotkania Młodzieży Artystycznie Uzdolnionej – program wsparcia i kreowania rosyjskich liderów:”, beneficjent: Stowarzyszenie Jantar w Elblągu; udział w wydarzeniach

Ogółem pracownicy Sekretariatu uczestniczyli w wydarzeniach w ramach 11 projektów, co stanowi ponad 61% wszystkich projektów. W czasie wizyt zwracano uwagę na m.in. zgodność działań z fiskłą projektu i sposób promocji źródeł finansowania (m.in. stosowanie odpowiednich oznakowań). Monitoring związany z kontrolą dokumentacji na miejscu dotyczył prawidłowości prowadzenia dokumentacji, jej przechowywania oraz miał na celu wsparcie projektodawców w tym zakresie.

PROMOCJA UE

Ze swojej strony Euroregion informował o źródłach finansowania programu umieszczając logo UE (programu Phare) na zaproszeniach do składania wniosków, w czasie szkoleń omawiamy zasady informowania o źródłach współfinansowania

projektów , przekazujemy również nieodpłatnie specjalne plakaty UE z informacją „współfinansowane przez UE”.

W czasie wizyt zwracamy uwagę na oznakowanie projektów i promocję funduszu. Podobnie jak w poprzednich latach problemem, który miał miejsce w obu funduszach (bałtyckim i wschodnim) jest przekazywanie przez środki masowego przekazu nazw programów i projektów. Pomimo wielokrotnego monitowania miały miejsce sytuacje, gdy, pomimo tego, iż przedstawiciele Beneficjenta prawidłowo informowali dziennikarzy w sprawozdania i informacjach zniekształcano nazwy programu. Wszyscy beneficjenci wypełnili obowiązek informowania i promocji źródeł finansowania projektu. Używano logo programu Phare lub flagi UE, dodatkowo umieszczano również logo Euroregionu.

WNIOSKI

Projekty realizowane w ramach edycji PL2002/000.580.03.04 w całości wpisują się w strategię współpracy euroregionalnej. Jednym z najistotniejszych zadań jest dla nas rozwój współpracy między lokalnymi organizacjami i instytucjami. Dzięki istnieniu funduszu mogły włączyć się do procesu zacieśniania współpracy niewielkie organizacje pozarządowe, szkoły, kluby. Nadal obserwujemy brak umiejętności pracy metodą projektową, duże luki w zakresie pracy działów księgowych poszczególnych organizacji. Wskazuje to na konieczność ciągłej pracy szkoleniowej, tym bardziej, że w gminach i organizacjach, niestety, nagminnym zjawiskiem jest płynność kadr i częste zmiany osób odpowiedzialnych za realizację projektów.

Stowarzyszenie Gmin RP

Euroregion Bałtyk

82-300 Elbląg

sekel@eurobalt.org.pl

+55 235 55 99 lub 236 10 10